

UBRZANI RAZVOJ

Tvining i TAIEK na Kosovu

PRIŠTINA, KOSOVO
OKTOBAR 2016.

EU INFORMATION AND CULTURAL CENTRE

Autorka:

Emira Ajeti

Urednici:

Mikaela Turman, Nurten Demiri

Dizajn:

Nol Markaj

Sadržaj

Rezime	4
Skraćenice	5
1. Kako EU pruža podršku Kosovu na svom evropskom putu?	6
- Predpristupna pomoć za Kosovo	7
- Šta predpristupna pomoć znači na kraju za Kosovo?	9
- Planovi predpristupne pomoći za Kosovo	10
2. Šta je TAIEX?	11
3. Šta je Tvining?	16
4. Priče o uspehu Tvining i TAIEX komponenti	21
- Poljoprivreda i bezbednost hrane	22
- Sloboda, pravda i bezbednost	23
- Životna sredina, energetika, transport, telekomunikaci	25
- Interna tržišta	27
5. Naučene lekcije.....	29
6. Korisni Linkovi	32

Rezime

Evropska unija, EU, već više od pola veka garantuje mir, stabilnost i prosperitet za svoje građane. Međutim, EU je takođe posvećena podeli svojih postignuća sa susednim zemljama, bilo da se radi o zemljama koje žele da se pridruže EU ili onim koje izraze volju da svoje zakonodavstvo usklade sa standardima Unije.

U srži procesa evropskih integracija se nalazi niz pravila koja omogućavaju da dvadeset osam (28) zemalja EU i njihovih pola milijarde stanovnika uživaju ista pravila i standarde kvaliteta.

Biro za tehničku pomoć i razmenu informacija, TAIEX, je instrument koji može pomoći da javni zvaničnici u susednoj zemlji steknu bolji uvid u zakonodavstvo EU, baš kao što tvining programi, u okviru prioriternih sektora, poput poljoprivrede i bezbednosti hrane, slobode, bezbednosti i pravosuđa, životne sredine, energetike, transporta, telekomunikacija i internih tržišta mogu ojačati saradnju i razmenu veština. Danas još uvek postoji velika potražnja za TAIEX-om i njemu srodnom dugoročnim instrumentom „Tvining” („Uparivanje”). Ovo su moćni i efikasni alati za razvoj kapaciteta, davanje saveta i pružanje pomoći kada se radi o vrednostima EU, standardima i zakonodavstvu.

Ova publikacija podvlači ulogu projekata TAIEX i Tvining , projekata koje finansira EU. Publikacija predstavlja konkretne obavljene aktivnosti, cilj, uključujući i komentare evropskih eksperata i institucije kojoj su TAIEX ili Tvining projekti pružili podršku, ishode i šta to znači za život građana danas i u budućnosti.

Pored toga, poseban naglasak se stavlja na izgradnju odnosa i deljenje najboljih praksi TAIEX i Tvining projekata između kosovskih institucija i država članica EU. Poseban naglasak se stavlja na to kako ove aktivnosti izgradnje kapaciteta mogu podržati institucije Kosova kako bi bolje sprovele u delo Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, SSP. Primeri realizovanih Tvining i TAIEX projekata su navedeni u publikaciji, zajedno sa naučenim lekcijama i komentarima korisnika.

Na kraju, publikacija obuhvata i deo Građani pitaju gde se navode neka od pitanja običnih građana, studenata, predstavnika civilnog društva i drugih profesionalaca, uključujući predstavnike institucija sa celog Kosova. Pitanja su usmerena ka Kancelariji EU i tiču se EU i Tvining, odnosno TAIEX komponenti. Odgovori na ova pitanja daju čitaocu kratak odgovor, te Vam na taj način pomažu da bolje razumete EU i mnogobrojne mehanizme finansiranja.

Skraćenice

CMPS	Centar za međunarodnu pravnu saradnju (CILC)
EK	Evropska komisija
EU	Evropska unija
IKCEU	Informativni i kulturni centar EU
CEFTA	Centralnoevropski sporazum o slobodnoj trgovini
AHVK	Agencija za hranu i veterinu Kosova
VK	Vlada Kosova
GI	Geografska indikacija
GOVNET	Mreža Vlade Kosova
IPA	Predpristupna pomoć
IRZ	Nemačka fondacija za međunarodnu pravnu saradnju
APRK	Agencija za privredni registar Kosova
SAK	Statistička agencija Kosova
CK	Carine Kosova
LHVK	Laboratorija za hranu i veterinu Kosova
KSS	Kosovski sudski savet
KSI	Kosovski sudski institut
ISKP	Informacioni sistem Kosovske policije
LAVES	Državna kancelarija Donje Saksonije u Nemačkoj za zaštitu potrošača i bezbednost hrane
SRS	Statistika radne snage
MPŠRR	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja
MEI	Ministarstvo za evropske integracije
MONT	Ministarstvo obrzovnaja, nauke i tehnologije
MZZŠPP	Ministarstvo za zaštitu životne sredine i prostorno planiranje
MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova
MRSZ	Ministarstvo rada i socijalne zaštite
MULS	Ministarstvo za upravu i lokalnu samoupravu
MF	Ministarstvo finansija
MZ	Ministarstvo zdravlja
MDU	Ministarstvo državne uprave
MTI	Ministarstvo trgovine i industrije
KP	Kancelarija premijera
RCŽŽS	Regionalni centar za zaštitu životne sredine
STS	Stalni tvining savetnik
SSP	Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
PSP	Proces stabilizacije i pridruživanja (PSP)
PDSP	Proces dijaloga o stabilizaciji i pridruživanju
PUK	Poreska uprava Kosova
TAIEX	Tehnička pomoć i razmena informacija
STO	Svetska trgovinska organizacija
SOIS	Svetska organizacija za intelektualnu svojinu

I.

Kako EU pruža podršku Kosovu na svom evropskom putu?

O prednostima priključivanja Kosova Evropskoj uniji, EU, su zajedno mnogo puta govorile centralne i lokalne vlasti, organizacije civilnog društva, privatni sektor i međunarodna zajednica. Proes evropskih integracija nudi građanima Kosova brojne prednosti, konkretno političke prednosti: jača se stabilnost bezbednog, demokratskog Kosova, omogućujući slobodu kretanja u zemljama EU; ekonomske prednosti: pridruživanje jedinstvenom tržištu, omogućujući slobodan protok robe, slobodu pružanja usluga, prenos kapitala i jedinstvenu politiku trgovine sa zemljama EU; socijalne prednosti: povećan kvalitet života kroz veći stepen sigurnosti radnog mesta, bolju zdravstvenu zaštitu i bolje prilike za obrazovanje; ekološke prednosti: kroz usaglašavanje sa evropskim ekološkim normama se na kraju poboljšava kvalitet život za građane kroz čistiji vazduh i održivu budućnost.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, SSP, između EU i Kosova je stupio na snagu u aprilu 2016. Ovo je poslednji SSP potpisan sa zemljama Zapadnog Balkana. Sporazum je prekretnica za put Kosova ka evropskoj budućnosti, omogućavajući sveobuhvatni okvir u cilju bližeg političkog dijaloga i ekonomskih odnosa između Kosova i EU, uključujući otvaranje tržišta EU za proizvode sa Kosova.

SSP pokriva saradnju u velikom broju sektora, uključujući pravosuđe i unutrašnje poslove, trgovinu, obrazovanje, zapošljavanje, energetiku, zaštitu životne sredine i mnoge druge oblasti politika. Za više informacija o SSP i šta on predstavlja za Kosovo, molimo pročitajte publikaciju Informativnog i kulturnog centra EU (IKCEU), [SSP za svakoga: Vaš vodič za razumevanje SSP između Kosova i EU iz maja 2016.](#)

EU je, međutim, pružila podršku Kosovu na njegovom evropskom putu davno pre potpisivanja SSP. Institucije Kosova su pre toga bile fokusirane na prioritete koji su navedeni u studiji izvodljivosti Evropske komisije za SSP koja je izrađena 2012. Pored toga, godišnji Izveštaj o napretku zemlje za Kosovo redovno vrši procenu kapaciteta Kosova da preuzme obaveze koje proizilaze iz članstva.

Cilj je da se Kosovu kroz ovaj novi sporazum omogući povećan pristup evropskim tržištima i kapitalu. Očekuje se takođe da sporazum ohrabri Vladu Kosova da radi ka sprovođenju reformi u ključnim oblastima poput vladavine prava, organizovanog kriminala i korupcije.

Građani pitaju

Kaljtrina Ibiši (Kaltrina Ibishi), nastavnica francuskog jezika u Osnovnoj školi „Sami Frašeri” (Sami Frasheri)

Jedno od pitanja koje mi najčešće postavljaju moji učenici se tiče vizne liberalizacije. Takođe, pitaju me šta je Izveštaj o napretku za Kosovo?

Izveštaj o napretku, odnosno Izveštaj o zemlji, je godišnji izveštaj o pripremi Kosova za članstvo u EU gde se napredak meri na osnovu donetih odluka, usvojenih zakona i mera koje su sprovedene u delo.

Izveštaj se zasniva na informacijama koje je prikupila i analizirala Kancelarija EU na Kosovu, u saradnji sa Evropskom komisijom (EK) u smislu političkih kriterijuma za članstvo: Demokratija i vladavina prava, ljudska prava i zaštita manjina. Pored tih, postoje i ekonomski kriterijumi za članstvo: Postojanje funkcionalne tržišne privrede i kapaciteti za borbu sa konkurentskim pritiscima i tržišnim silama u okviru Unije.

Za investitore, ovo će značiti manji rizik u procesu otvaranja novih preduzeća i donošenju kapitala na Kosovo, zemlju sa najmlađim, prozapadnim i višejezičnim stanovništvom u Evropi, od kojih su mnogi radili ili živeli u inostranstvu. Za preduzeća, ovo znači prilike za rad sa laboratorijama u EU, kao i drugim zemljama iz procesa stabilizacije i pridruživanja (SSP). Za građane ovo znači bolji standard života, uz više prilika.

Predpristupna pomoć za Kosovo

Proces pristupanja Kosova EU su uvek pratili razni finansijski instrumenti koji ovoj zemlji pružaju pomoć uz vremenski adekvatnu i efikasnu realizaciju prioriteta pridruživanja. EU je danas najveći donator na Kosovu. EU je takođe na čelu kada se radi o razvojnim naporima od razvoja kapaciteta do infrastrukturne i institucionalne podrške.

Tehnička pomoć EU, TP, koja je Kosovu dostavljena u mnogim oblicima, je pomogla da javni zvaničnici na Kosovu stiknu uvid u zakonodavstvo EU. Na taj način je EU dala širok dijapazon saveta i uputstava o standardima i kulturnim vrednostima EU.

Pretpristupna pomoć se pre svega daje u vidu transfera znanja ili u procesu harmonizacije i sprovođenja u delo zakonodavstvo, direktne ekspertske pomoći za pojašnjavanje strateških dokumenata, obrazovnih aktivnosti i reformu javne uprave (RJU). Evropska komisija je ovu pomoć pre svega izradila kako bi iskoristila prethodna iskustva iz procesa proširenja, spajajući na taj način naučene lekcije u tekuću podršku zemljama koje primaju pretpristupnu pomoć.

EK je pomogla da se unaprede integracije Kosova u globalnu privredu i stvori osnova za formiranje okruženja koje stimuliše razvoj privatnog sektora. Pored toga, EK je realizovala projekte koji su omogućili da osobe koje su zadužene za izradu politika iskoriste na najbolji mogući način iskoriste prilike koje su im na raspolaganju. EK direktno pruža podršku mogućnosti da Kosovo ispregovara najpovoljniji položaj kada se radi o SSP, kao i drugim velikim međunarodnim trgovinskim sporazumima, poput Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini, CEFTA, i tekućim pregovorima sa Svetskom trgovinskom organizacijom, STO. Ovo poslednje govori o posvećenosti EU da učini trgovinu centralnim aspektom razvoja ne samo u teoriji, već i praksi.

Pošto je EU daleko najveći trgovinski partner Kosova, pomoć koja je dobijena kako bi se razvili kapaciteti Kosova u pregovorima zaključivanja sporazuma koji imaju dalekosežne posledice je od ključne važnosti za sve građane Kosova. Građani Kosova će osetiti prednosti ovih ispregovanih trgovinskih sporazuma kroz povećanu bezbednost proizvoda i zaštitu potrošača koja se Kosovu nameće u smislu usklađivanja obaveza sa standardima i normama EU. Pored toga, kosovske firme će takođe zasigurno osetiti prednost jer će imati bolji pristup jedinstvenom tržištu EU za svoje proizvode, uzevši u obzir da se ograničenja u vidu kvota koje su prethodno uvedene za određene proizvode drastično smanjuju, te da mogu konkurisati u procesima javnih nabavki EU i obrnuto. Takođe će moći da posluju u samoj EU. Pored toga, prednosti dolaze u vidu uklanjanja carina za većinu proizvoda iz uvoza i izvoza. Preostale carine će biti eliminisane za sve proizvode u narednih 10 godina. Trebalo bi napomenuti i prednosti za potencijalne investitore iz EU koje će doći nakon adekvatnog pravnog okvira kojim se pruža podrška stranim ulaganjima.

Kako bi se racionalizovala predpristupna pomoć i usmerile mere i naponi o tome šta se očekuje od Kosova kao potencijalne države članice EU, EK je razvila novi instrument predpristupne pomoći, IPA. IPA je od 2007. zamenila prethodne programe, poput PHARE, ISPA, SAPARD and CARDS. Za razliku od tih programa, IPA se nudi i zemljama kandidatima za članstvo u EU i **potencijalnim zemljama kandidatima za članstvo u EU.**

Građani pitaju

Venera Ismaili, manager od Rezervimi.com

Sigurna sam da niko od mojih kolega i koleginica zapravo i ne zna šta znače pravne tekovine (acquis communautaire), odnosno šta one zapravo predstavljaju?

Pravne tekovine, „acquis” na francuskom, je izraz koji znači „EU takva kakva je” - drugim rečima, to su prava i obaveze koje države EU međusobno dele. Pravne tekovine su svi sporazumi i zakoni EU, deklaracije i rezolucije, međunarodni sporazumi o poslovima EU i presude Suda pravda.

„Prihvatanje pravnih tekovina” stoga podrazumeva prihvatanje EU u obliku u kom i postoji. Zemlje kandidati moraju prihvatiti pravne tekovine u celosti pre nego što postanu članice EU i moraju uneti pravo EU u domaće pravo.

Kosovo trenutno koristi programe TP EU poput IPA, EIDHR, TAIEX, Tvining i P2P programe, kao i TEMPUS program. IPA takođe pruža podršku koordinaciji aktivnih donatora na Kosovu zajedno sa Ministarstvom za evropske integracije Kosova.

Kosovo takođe koristi Instrument za IPA prekograničnu saradnju sa Albanijom, Bivšom Jugoslovenskom Republikom Makednijom i Crnom Gorom, program koji je fokusiran na projekte zajedničkog interesa sa susednim zemljama.

Ukupan iznos finansijskih sredstava namenjenih Kosovu pod IPA instrumentima između 2007. i 2013. je bio 637,6 miliona evra.

Građani pitaju

Aljban Šalja (Alban Shala), student evropskih interdisciplinarnih studija, Koledž Evrope, Natolin/Vašrava, Poljska

Šta je tehnička pomoć EU?

Tehnička pomoć EU je niz finansijskih instrumenata koje odobrava Evropska komisija, a čiji su ciljevi podrška usklađivanje kosovskog zakonodavstva za pravnim tekovinama EU, jačanje saradnje između država članica EU, ali i kandidata, kao i potencijalnih zemalja kandidata. Tehnička pomoć se finansira iz opšteg budžeta evropske zajednice.

TP pomaže potencijalnoj zemlji članu, poput Kosova, da razvije svoje javne ustanove, izvrši reformu strategija i razvije neophodne veštine upravljanja kako bi se ojačao ekonomski, socijalni, regulatorni i administrativni kapacitet zemlje.

Vidovi TP uključuju Instrument predpristupne pomoći (IPA), Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava (EIDHR), programe zajednice EU, poput TAIEX, Tvining i P2P, program učenja u toku čitavog života, Mladi u akciji, Evropa za građane i građanke, Horizont 2020, Tempus i drugi.

Prikaz pomoći EU za Kosovo u okviru IPA 2014

IPA 2014

Odobreno 27. Novembra 2014

€ 66,050,000

IPA 2014 212 projects

€ 9,330,000

Građani pitaju

Špat Hašani (Shpat Hashani), vlasnik kafe-restorana „Babel” u Prištini

Koje zemlje su zemlje kandidati, a koje zemlje su potencijalne zemlje kandidati?

Kao novi instrument, IPA jasno pravi razliku između dve grupe zemalja korisnica, tj. zemalja kandidata i potencijalnih zemalja kandidata.

IPA pruža usmerenu predpristupnu finansijsku pomoć za sledeće 2 grupe zemalja:

- Zemlje kandidate: Turska, Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Albanija, Crna Gora, Srbija.
- Potencijalne zemlje kandidate: Bosna i Hercegovina i Kosovo.

Šta predpristupna pomoć znači na kraju za Kosovo?

Pomoć EU ne predstavlja brzo rešenje za sve. Ona se pre svega fokusira na dugoročne procese i promene u društvu i ekonomiji u celini. Tempo reformi i procesa pridruživanja su blisko povezani. Kao što je to slučaj sa izgradnjom kuće, neophodan je čvrst temelj za dugoročni uspeh jedne zemlje.

Krajnji cilj svake moderne države je povećanje životnog standarda svojih ljudi i poboljšanje njihovog pojedinačnog i opšteg kvaliteta života. Samim tim, međusobni odnosi između standarda života, kvaliteta života i predpristupne pomoći EU su blisko međusobno povezani. Bolji standardi života se stvaraju kroz stabilnost zemlje korisnice pomoći, kroz sigurnost i bezbednost, jačanje ekonomskog razvoja, zdravstvenih i obrazovnih sistema, što sve znači bolje prilike za zašpošljavanje.

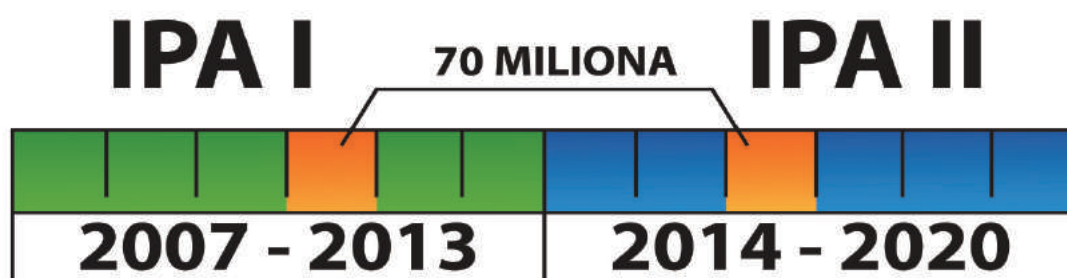
Stvorene su brojne prilike za narod Kosova i mnogi životi su promenjeni na bolje u smislu zdravstvene zaštite, sigurnosti i obrazovanja kao rezultat predpristupnih sredstava. Ova publikacija predstavlja tek nekoliko konkretnih efekata Tvining i TAIEX tehničke pomoći na Kosovu. Više priča o uspehu možete pronaći u drugim publikacijama IKCEU, poput [Deset najvećih evropskih šansi za Kosovo iz jula 2013.](#)

Šta predpristupna pomoć znači na kraju za Kosovo?

Pomoć EU za Kosovo je namenjena razvoju modernog i demokratskog društva, zasnovanog na poštovanju ljudskih prava, vladavini prava i zaštiti svih zajednica koje žive na Kosovu.

Tadašnji šef Kancelarije EU na Kosovu, gđin Samuel Žbogar, je potvrdio da će ukupan iznos finansijske pomoći za Kosovo u periodu 2014-2020 biti preko 645 miliona evra.

Finansiranje EU za IPA I i II

Pored toga, pošto je SSP stupio na snagu, Kosovo mora dobro iskoristiti programe TP kako bi se fokusiralo na jačanje sektora okrenutih izvoznim tržištima, razvoj infrastrukture neophodne kako bi se proizvodi plasirali na nova tržišta i ispunjavanje standarda o bezbednosti i kvalitetu proizvoda kako bi mogli da budu konkurentni.

Kako objašnjava Irfan Ljipovica (Irfan Lipovica), direktor Odeljenja za evropske integracije i koordinacije u oblasti politika pri Ministarstvu trgovine i industrije, uzevši u obzir povećane potrebe kosovskih institucija, čak i kada se samo sagledavaju kriterijumi SSP, potreba za tehničkom pomoći je ogromna.

Dalje je naveo da su „institucije Kosova sada ušle u ugovornu obavezu sa EU. Do sada smo imali situaciju gde je sve to bio samo put ka evropskim integracijama, bez ugovornih obaveza. Na primer, ima puno potencijala da naša institucija [Ministarstvo trgovine i industrije - MTI] koristi TAIEX program za slobodan protok robe, kao i dodatnu podršku u analiziranju različitih zahteva preduzeća u smislu tehničkih trgovinskih prepreka sa kojima se suočavaju”.

Preko potrebno jačanje ekonomskih uslova ne može biti efikasno bez poboljšanog stanja demokratije i vladavine prava, što ide ruku pod ruku sa podrškom za izgradnju institucionalnih kapaciteta, posebno RDU, proces koji je blisko povezan sa procesima evropskih integracija. RDU je i dalje jedan od najvažnijih prioriteta za Vladu Kosova i EU kao deo procesa integracija, ali takođe predstavlja i ključni instrument poboljšanja kvaliteta usluga koje se pružaju građanima.

Građani pitaju

Ljuan Tahiri (Luan Tahiri), vlasnik restorana na Kosovu

Šta će EU uraditi za preduzeća?

EU mnogo ulaže u izgradnju male, ali veoma otvorene kosovske privrede. Međutim, kako bi se poslovanje razvijalo i takmičilo u globalnoj privredi, nije dovoljna samo direktna pomoć. Takođe su neophodne dobre politike. Dobre politike na nacionalnom nivou podrazumevaju sprovođenje u delo pravnog okvir koji omogućava preduzećima da se takmiče i modernizuju tehnologije, da pružaju bolje usluge za podršku poslovanju, razviju kulturu preduzetništva, obezbede kvalitet proizvoda i obezbede pristup finansijama po konkurentnim stopama.

Radionica o slobodnom protoku robe iz 2016. u IKCEU sa direktorom MTI, Irfanom Ljipovicom (Irfan Lipovica) (Autor fotografije: Kancelarija EU na Kosovu)

II.

Šta je TAIEX?

Tehnička pomoć i razmena informacija, TAIEX, predstavlja jedan od finansijskih instrumenata Generalnog direktorata za susedsku politiku i pregovore o proširenju Evropske komisije koji je na raspolaganju Kosovu.

TAIEX je kratkoročni program tehničke pomoći (obično 3-5 dana) namenjen Kosovu kojim se pruža podrška primeni i sprovođenju u delo zakonodavstva EU, odnosno poboljšanju administrativnih kapaciteta službenika vlasti u njihovim poljima nadležnosti. Projekti se formiraju na osnovu potražnje lokalnih institucija, a fokusiraju se na davanje konkretne ekspertize kako bi se rešili izazovi u okviru kratkog vremenskog perioda. Ovi projekti često predstavljaju osnovu dužih, dubljih Tvining projekata. ". Za više informacija, pogledajte [http://ec.europa.eu/enlargement/tenders/taiox/index_en.htm].

TAIEX pomoć pokriva sve aspekte standarda EU i zakonodavstva, počevši od fundamentalnih prava do zaštite potrošača. Među najvažnijim ovlastima su: Vladavina prava, demokratija, ekonomsko upravljanje, energetika, transport i telekomunikacije. Institucije korisnici koji su, na primer, zainteresovani da reše problem zagađivanja koje uzrokuju elektrane ili kako sprovesti zakone EU iz oblasti zaštite prava životinja, mogu podneti TAIEX zahtev putem interneta. Time se povezuje radnja sa gorepomenutim prioritetnim oblastima, a objašnjava se trenutno stanje u upravi korisnika, te se navode željeni ciljevi projekta. Zahtev se onda pregleda i donosi se odluka.

Svake godine TAIEX daje odgovore na približno 2 000 zahteva za pomoć iz svih zemalja. TAIEX pruža pomoć koja je prilagođena specifičnim potrebanma korisnika kroz organizovanje radionice, ekspertske misije ili studijske posete.

Posebna pravila TAIEX-a

TAIEX podrška je na raspolaganju za 1) radionice u zemlji korisniku 2) studijske posete državama članicama i 3) kratkoročne ekspertske misije (do 5-10 dana).

Građani pitaju

Berna Visoka, specijalista za kadrovska pitanja, Rajfajzen banka

Šta radi TAIEX?

Institucije vlasti identifikuju izazove u sprovođenju konkretnih politika koje se tiču pravnih tekovina EU i rade na prijavi za pomoć koja se prosleđuje TAIEX-u. TAIEX pruža brzu pomoć, obično u roku od dva meseca od datuma odobravanja prijave. Ukoliko je neophodno, eksperti se mogu staviti na raspolaganje lokalnim akterima čak i u roku od nekoliko nedelja.

Kroz radionice, studijske posete ili ekspertske misije, države članice pružaju podršku zemlji korisnici kroz ciljanu ekspertsku podršku. Na primer, programi za Kosovo koji su zakazani za 2016. će se fokusirati na sporazume o dvostrukom oporezivanju, dok će se drugi fokusirati na smanjenje industrijskih emisija koje zagađuju životnu sredinu.

Prihvatljive teme se tiču politika ili propisa o slobodi, bezbednosti i pravosuđu, internog tržišta, carina, zapošljavanja ili socijalne politike, poljoprivrede, kao i politike iz oblasti hrane i bezbednosti proizvoda.

Redžep Vasoli (Rexhep Vasolli) učestvuje u radionici koju je podržala EU iz oblasti fiskalnih reformi (Autor fotografije: Kancelarija EU na Kosovu)

TAIEX Collaboration in Kosovo

Kalojan Simeonov (Kaloyan Simeonov),

ekspert TAIEX-a iz Bugarske, je podržao dva srednjoročna projekta na Kosovu. Radio je kao ekspert i pružio podršku Odboru za evropske integracije Skupštine Kosova u periodu 2009 - 2010. i opet kao eskeprt pri Odeljenju za evropske integracije i koordinaciju politika pri Ministarstvu za evropske integracije (MEI) u toku 2011.

„Veoma je dobro što dolazim iz nedavne članice EU (Bugarske) i što sam prošao celokupan predpristupni proces uzevši u obzir da sam radio u bugarskoj upravi od 1998, dve godine pre početka pregovora o pridruživanju”, samo jedan od razloga zašto je gđin Simeonov smatrao da je njegov rad u okviru TAIEX toliko koristan.

Pored toga, njegov drugi angažman je konkretno zatražio gđin Redžep Vasoli (Rexhep Vasolli), direktor Odeljenja za evropske integracije i koordinaciju politika pri Ministarstvu finansija na osnovu njegovog prethodnog rada i specifičnog znanja o zemlji.

Gđin Vasoli (Vasolli),

Gđin Vasoli (Vasolli) je objasnio da, kada institucije imaju mogućnost da identifikuju konkretnog TAIEX eksperta koji bi najbolje odgovarao potrebama njihovog odeljenja, TAIEX programi postaju mnogo efikasniji i prilagođeni potrebama korisnika.

Kako se priseća gđin Simeonov,

“TAIEX se definiše kao program na čiji rad u najvećoj meri utiču korisnici - tako da bi interes korisnika trebalo poštovati i pratiti u toku čitavog procesa. Međutim, takođe postoje druge stvari koje su pomogle da zajedno sa Redžepom postignemo uspeh. Jedan faktor je njegov profesionalizam i veoma dobro poznavanje pitanja EU i, još važnije - veoma dobri kontakti sa drugim akterima - drugim institucijama poput MEI, Carina Kosova, Kosovske poreske uprave, između ostalih”.

Građani pitaju

Zijadin Tači (Zijadin Thaqi), šef Kancelarije za evropske integracije, opština Kamenica

Koliko (najviše) zvaničnika iz lokalnih organa vlasti može biti deo istog TAIEX programa?

Ne postoji određen broj učesnika po institucijama za svaku TAIEX predmetnu radnju; korisnik navodi prioritete učesnike koji onda postaju deo predmetne radnje. Studijske posete, međutim, su obično ograničene na tri učesnika, osim ukoliko EU ne odobru dodatan broj učesnika.

Kakvu vrstu pomoći pruža TAIEX?

Radionice: Eksperti države članice u toku 1-2 radna dana daju konkretne informacije o konkretnim elementima zakonodavstva EU, regulativama, procedurama i najboljim praksama široj publici;

Studijske posete: Grupa od najviše tri službenika sa Kosova mogu biti deo studijske posete (do pet dana) u jednoj od javnih uprava države članice EU kako bi dobila praktičan uvid u sprovođenje u delo zakonodavstva EU;

Ekspertske misije: Eksperti javne uprave jedne ili dve države članice EU se šalju na Kosovo u kratkoročnu misiju (do pet dana) kako bi dali konkretne, detaljne savete o transpoziciji, sprovođenju u delo ili primeni određenog dela zakonodavstva EU;

Koje usluge nudi TAIEX?

Kratkoročna TP i davanje saveta o transpoziciji zakonodavstva EU u nacionalno zakonodavstvo zemalja korisnika, a samim tim i upravu, sprovođenje u delo i primena takvog zakonodavstva;

Približavanje Evropski instrument za susedsku politiku i partnerstvo, EISP i partnerske zemlje Evropskoj uniji kroz veći stepen ekonomske integrisanosti i produbljivanje političke saradnje u vidu podele iskustva stečenog u toku procesa proširenja;

Organizovanje tehničke obuke i pružanje pomoći partnerima u zemljama korisnicima;

Rad na izradi baza podataka radi olakšavanja i praćenja procesa približavanja, kao i identifikovanje daljih potreba u smislu TP;

TAIEX na Kosovu

Fljorim Canoli (Florim Canolli), direktor Odeljenja za razvojnu pomoć u okviru MEI, vidi TAIEX instrument kao popularnu meru za institucije jer zahteva mnogo manje vremena za razvoj prijave i dobijanje odgovora, dajući na taj način podršku i ekspertizu u vreme dok državne vlasti sprovode mere u delo.

MEI kao telo koje koordiniše napore savetuje institucije da prilagode svoje zahteve u skladu sa potrebama sektora i prioritetima EU u tom polju. Gdin Canoli (Canolli) je oblasnio da Ministarstvo priprema regionalnu konferenciju gde će sa zemljama u regionu biti reči o TAIEX instrumentu sa zemljama kako bi se identifikovale najbolje prakse.

Izveštaj za TAIEX i tvining aktivnosti za 2015. koji je izdala Evropska unija uključuje presek TAIEX aktivnosti za svakog od korisnika ili partnera u toku 2015, prikazujući relativno visok broj aktivnosti za Kosovo.

Ključni trendovi u 2015

TAIEX aktivnosti po korisniku ili partneru u toku 2015 ³

 Albanija	22	21	12	 Liban	6	3	7
 Alžir	7	3	5	 Moldavija	16	22	10
 Jermenija	2	1	2	 Crna Gora	84	58	32
 Azerbejdžan	14	12	9	 Maroko	3	7	1
 Belorusija	1	6	5	 Palestina**	2	-	1
 Bosna i Hercegovina	22	10	23	 Srbija	57	44	36
 Hrvatska	14	18	9	 Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija	39	47	32
 Egipat	4	15	3	 Tunis	5	5	2
 Gruzija	21	6	6	 Turska	23	44	38
 Izrael	3	6	12	 Ukrajina	52	28	30
 Jordan	6	12	2	Više zemalja	-	-	100
 Kosovo*	49	38	12	Ukupno	452	406	389

 Ekspertske misije

 Studijske posete

 Radionice

* Ova oznaka ne prejudicira stavove o statusu i u skladu je sa rezolucijom SBUN 1244/1999 i mišljenjem MSP o proglašenju nezavisnosti Kosova

** Ova oznaka neće biti shvaćena kao priznanje Države Palestine i ne prejudicira pojedinačne stavove država članica po ovom pitanju.

Građani pitaju

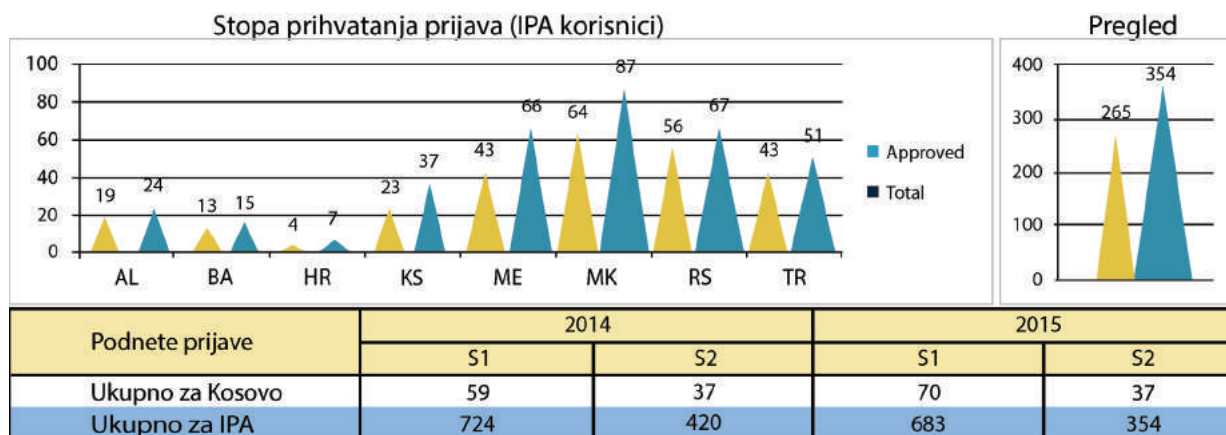

Vedat Vlasaljiju (Vedat Vllasaliu), nezavisni novinar na Kosovu

Da li novinari mogu da prisustvuju TAIEX aktivnostima?

Da, novinari i drugi akteri, bilo da su iz privrednog sektora ili NVO, mogu da prisustvuju radionicama; međutim, studijske posete su ograničene na tri predstavnika, obično iz institucija vlasti (centralnih i lokalnih).

Kosovo & TAIEX u brojevima

OPŠTI PREGLED IPA KORISNIKA

	AL	BA	HR	KS	ME	RS	MK	TR	UKUPNO
Aktivnosti	22	27	5	34	95	58	61	46	348
Učesnici	705	752	68	638	1473	1337	1489	1444	7906

Građani pitaju

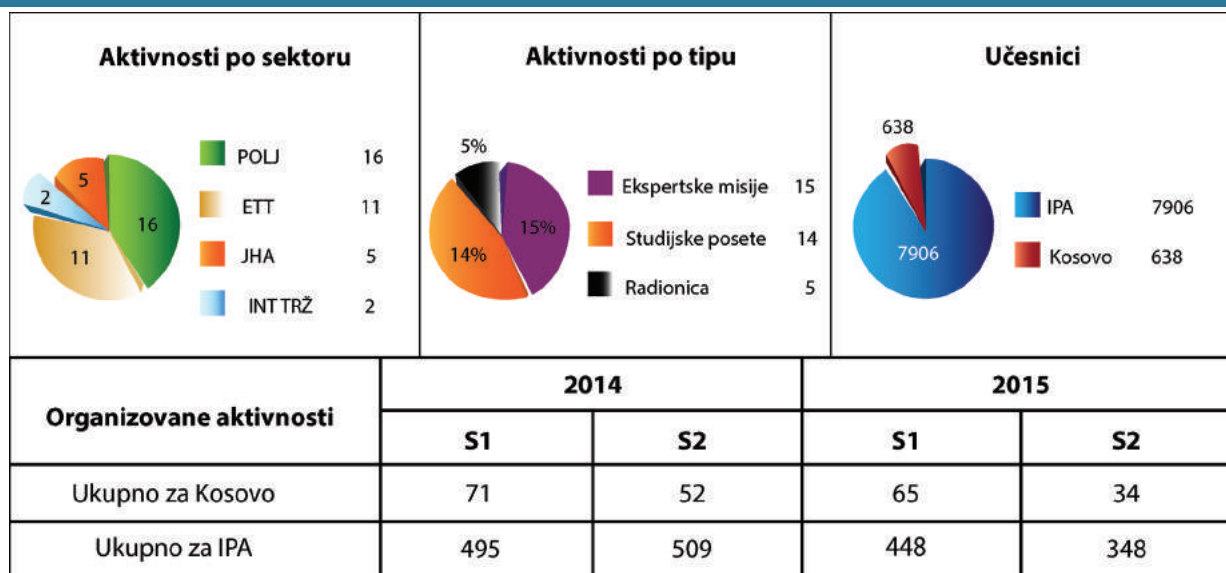

Besa Redžepi (Besa Rexhepi), službenica u upravi, opština Lipljan

Kako institucije mogu podneti TAIEX prijavu?

1. Identifikovati pitanje koje se tiče pravnih tekovina EU u jednoj od prioritarnih oblasti.
2. Preuzeti sa interneta prijavi obrazac za TAIEX.
3. Razviti dobro razrađenu prijavu, zahtevati tehničku podršku u vidu studijske posete, ekspertske misije ili radionice.
4. Podneti obrazac kroz internet sistem.
5. Sačekati odgovor EK i Kancelarije EU na Kosovu.

U srcu TAIEX je baza podataka koja se stalno povećava, a sadrži imena kvalifikovanih eksperata. U proseku, približno pet hiljada (5 000) eksperata EU prođe kroz sistem TAIEX svake godine, a broj korisnika je preko 30 hiljada javnih službenika iz zemalja korisnika.

III.

Šta je Tvining?

Tvining je instrument EU koji ima ulogu institucionalne saradnje između javnih uprava država članica EU i korisnika ili partnerskih zemalja kako bi se razvili kapaciteti fokusirani pre svega na kolegijalne odnose. Pokretanjem Tvining projekata, EU pruža podršku zemljama koje imaju izgleda za članstvo u EU u procesu približavanja lokalnih zakona i praksi sa zakonodavstvom i standardima EU. Za više informacija, molimo pogledajte internet stranicu o proširenju [Evropske komisije](#).

Ovi projekti pružaju podršku institucijama Kosova u procesu sticanja neophodnih veština i iskustva za usvajanje, implementaciju i realizaciju zakonodavstva EU kroz učenje o sistemima i ekspertizu država članica. Nakon poziva za dostavljanje predloga institucijama države članice kako bi se radilo na konkretnim izazovima sa kojima se suočava zemlja korisnik, projekti se zajednički dodeljuju partnerskim upravama, na primer između Skupštine Kosova i Skupštine Mađarske.

Mađarski parlament trenutno pruža podršku razvoju skupštinskih institucija Kosova kroz tvining projekat pod nazivom „Dalja podrška za Skupštinu Kosova”, a koji se zasniva na ostvarenjima prethodna dva tvining projekta. Projekat ima za cilj dalji razvoj skupštinskih kapaciteta i nezavisnosti, a posebna pažnja se poklanja skupštinskom delovanju u okviru SSP. Projekat je pokrenut u martu 2016. i očekuje se da se nastavi do februara 2018. Od septembra 2016, projekat je doveo preko 50 eksperata iz Mađarske i sedam drugih skupština država članica EU, kao i iz Evropskog parlamenta.

Mađarski parlament trenutno pruža podršku razvoju skupštinskih institucija Kosova kroz tvining projekat pod nazivom „Dalja podrška za Skupštinu Kosova”, a koji se zasniva na ostvarenjima

Građani pitaju

Fatmir Goljići (Fatmir Goliqi), službenik za povratak i reintegraciju, opština Lipljan

Čuo sam pre za Tvining instrument, ali nisam nikad prisustvovao formalnoj prezentaciji gde se objašnjava šta u stvarnosti predstavlja Tvining?

Tvining projekti su još jedan alat TP, kojim se daje mogućnost da javne uprave i polujavne organizacije u zemlji kandidatu ili potencijalnom kandidatu rade sa jednim ili više partnera sličnog karaktera iz država članica EU kako bi se obradilo konkretno pitanje koje se tiče evropskih reformi neophodnih za članstvo.

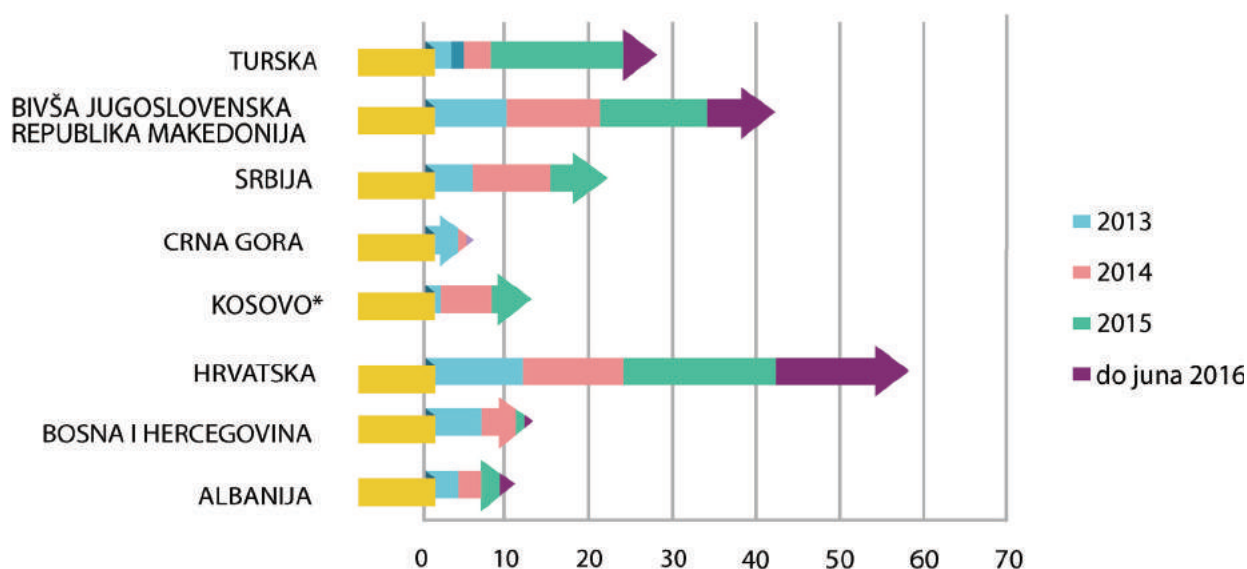
prethodna dva tvining projekta. Projekat ima za cilj dalji razvoj skupštinskih kapaciteta i nezavisnosti, a posebna pažnja se poklanja skupštinskom delovanju u okviru SSP. Projekat je pokrenut u martu 2016. i očekuje se da se nastavi do februara 2018. Od septembra 2016, projekat je doveo preko 50 eksperata iz Mađarske i sedam drugih skupština država članica EU, kao i iz Evropskog parlamenta.

Tvining projekti najčešće traju 24 meseca, ali kratkoročni projekti, poput Tvining lajt projekata, mogu trajati do šest meseci. Obično se mnoge ideje podnose za svaki projekat, a najbolje od njih bivaju odabrane. Projekte mogu realizovati više država članica, što se zove Tvining konzorcijum, gde se stare i nove članice posebno ohrabruju da rade zajedno kako bi zajedno spojili različite oblasti ekspertize pod okriljem jednog projekta.

Učešće u tvining projektima svim stranama donosi koristi, a one su:

- ➔ Tvining partneri mogu da podeli svoja iskustva i razumevanje pod jednakim okolnostima, često između samih javnih službenika, a ne između eksperta i službenika;
- ➔ Tvining partneri mogu da drugima prenesu svoje najbolje administrativne prakse;
- ➔ Koordinator tvining projekata dobijaju važno iskustvo iz oblasti upravljanja projektima;
- ➔ U okviru tvining konzorciju, države članice takođe uče više jedna o drugima, pored što više saznaju o zemlji kandidatu ili potencijalnom kandidatu;
- ➔ Formiraju se strukturisani dugoročni radni odnosi i profesionalne mreže, menjajući stavove i stereotipe među zemljama;
- ➔ Radionice obuke pružaju podršku profesionalnom razvoju svih zemalja koje su deo procesa;
- ➔ Promene su vidljive u smislu organizacionih mehanizama korisnika, jačaju se stilovi liderstva, a komunikacija i saradnja postaje efikasnija; i,
- ➔ Približavanje sa trenutnim zakonodavstvom EU se ostvaruje kroz tehničku podršku koja je neophodna kako bi se ispunile sve obaveze koje proizilaze iz SSP i kako bi se poboljšao pristup evropskim tržištima.

Oblasti tvininga u IPA regionu od 2013. do juna 2016.

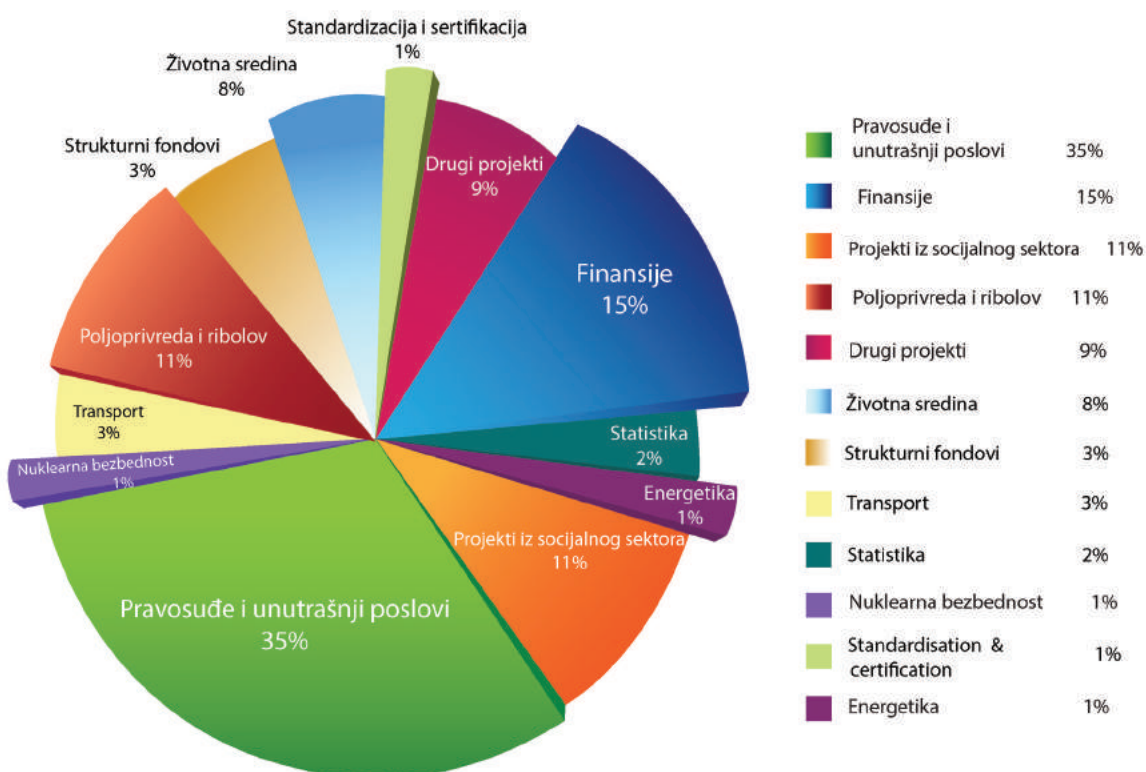

Tvining na Kosovu

Broj Tvining projekata, koji navodi MEI, koji su realizovani na Kosovu od početka inicijative pokazuje da Tvining ima svetlu budućnost na Kosovu uz još više prilika kako se Kosovo bude dalje kretalo evropskim putem.

Izveštaj o TALEX i Tvining aktivnostima za 2015. pokazuje Tvining pozive za podnošenje predloga za svaku zemlju u toku 2015, dok su za Kosovo pokreuta četiri poziva za podnošenje predloga.

Distribucija po sektoru za IPA regione od 2013. do juna 2016

Twinning calls for proposals per country in 2015

Albanija	2	Gruzija	3	Maroko	2
Alžir	5	Izrael	1	Srbija	7
Jermenija	0	Jordan	0	Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija	12
Azerbejdžan	8	Kosovo*	4	Tunis	12
Bosna i Hercegovina	1	Liban	0	Turska	13
Hrvatska	18	Moldavija	1	Ukrajina	8
Egipat	0	Crna Gora	0	Ukupno	97

Ključne karakteristike Tvining projekata na Kosovu:

Projekti se grade oko ciljeva iz oblasti politika EU oko kojih je postignuta saglasnost

Ciljevi projekta za Kosovo proističu iz programskih prioriteta Evropske komisije. U međuvremenu, Tvining partneri unapred dogovaraju detaljan radni plan kako bi se ostvario cilj koji se tiče prioriteta oblasti pravnih tekovina, uz pomoć Izveštaja o zemlji Evropske komisije i aktivnosti praćenja. Komentari i pomoć se pružaju u svim fazama. Kako bi se obezbedila jednostavna saradnja, kosovska uprava blisko sarađuje sa EU kako bi razvila konkretan i prilagođen Tvining model u kontekstu opštih politika sa konkretnim, opipljivim operativnim rezultatom.

Kosovo čuva sopstveno vlasništvo nad projektom

Kosovo ima pravo da odabere partnersku državu članicu za koju smatra adekvatnom u procesu realizacije Tvining projekta. Pored toga, uspeh Tvining projekta počiva na punoj volji Kosova da sprovede reforme, pošto je Kosovo saputnik u toku celog procesa.

Štaviše, Kosovo mora imati potpunu političku rešenost za realizaciju projekta od samog starta, te mora razumeti da to može podrazumevati dalekosežne reforme koje zahtevaju praktičnu posvećenost u smislu kadrovskih i finansijskih resursa. Ova neophodna posvećenost stavlja osećaj vlasništva i potencijalan efekat Tvining projekta čvrsto u ruke kosovskih institucija.

Tvining projekti se fokusiraju na konkretne operativne rezultate koji se tiču usvajanja pravnih tekovina EU

Svi projektni partneri se posvećuju radu ka ostvarivanju rezultata oko kog postoji saglasnost u toku trajanja projekta, a koji se tiče prioriteta oblasti pravnih tekovina. Napredak ka ostvarivanju tog rezultata se meri jasnim reperima koji se u kontinuitetu prate kroz povremene izveštaje. Pored toga, institucija korisnik na Kosovu osigurava da su ispunjeni neophodni preduslovi, omogućujući praćenje ostvarenog napretka u odnosu na krajnji ishod.

Projekti obuhvataju razmenu praktične ekspertize iz oblasti državne uprave i iskustava između partnera na sličnim položajima

Tvining pomoć obuhvata praktičnu razmenu između državnih službenika na sličnim položajima. Svi eksperti su iskusni praktičari iz uprava država članica jer je broj savetnika iz privatnih sektora, ukoliko ih uopšte i ima, mali. Njihova uloga je da Kosovu daju savete i pruže pomoć koja je neophodna u tehničkim oblastima, poput upravljanja granicama i dr.

Projekti su instinska partnerstva uz pomoć kojih se jača bliska saradnja

Tvining traje do dve godine i može se produžiti, a pruža tehničku i administrativnu pomoć tokom značajnog vremenskog perioda. Ova podrška produbljuje veze između Kosova i država članica EU, te ona služi kako bi se svakodnevno podelile najbolje prakse iz oblasti državne uprave.

IV.

Priče o uspehu Tvining i TAIEX komponenti

Poljoprivreda i bezbednost hrane

Poljoprivredna proizvodnja je veliki izvor prihoda širom Kosova. Pored toga, jedna od glavnih komponenti evropskih integracija je poljoprivreda, pre svega kroz Zajedničku poljoprivrednu politiku, ZPP, koja ima za cilj da osigura bezbednost hrane za sve građane EU.

U kontekstu Kosova, realizacija ZPP osigurava proizvodnju visokokvalitetne hrane po konkurentnim cenama kroz podršku poljoprivrednicima, unapređenju ruralnog razvoja, povećanu poljoprivrednu proizvodnju i uslove života za građane Kosova koji žive u ruralnim oblastima. Ovi prioriteti, zauzvrat, povećavaju proizvodnju hrane, povećavaju tržište na koje poljoprivrednici mogu plasirati svoje proizvode bez poreza, štite stoku, životnu sredinu i prirodne resurse, ali i poboljšavaju poljoprivredni turizam.

Prema izveštaju MEI iz 2014. koji je finansirala EU EU i Kosovo: Pregled ključnih politika evropskih integracija, EU je od 2000. dala oko 100 miliona evra u vidu finansijske podrške poljoprivrednom sektoru na Kosovu. Finansiranje u ovoj oblasti će i dalje nastaviti da raste, a cilj je da se na kraju povećaju lokalna potrošnja i izvoz kako bi prehrambeni proizvodi sa Kosova zadovoljili kriterijume EU iz oblasti zdravlja i bezbednosti hrane. IPA II će kroz dalju podršku osnažiti konkurentnost kosovske poljoprivrede i proizvodnje prehrambenih proizvoda kako bi se povećali standardi bezbednosti hrane lokalnih proizvođača i kako bi se poboljšao životni standard ruralnog stanovništva na Kosovu.

Pored finansijske pomoći, EU pomaže potencijalnim kandidatima, poput Kosova, u sektorskim reformama kako bi se povećala proizvodnja i potencijal za izvoz uz instrumente poput Tvining i TAIEX. Razvoj mehanizama i institucija u smislu kapaciteta za sprovođenje trgovinske politike i obrada plaćanja za podršku poljoprivredi, na primer, su značajni prioriteti za poljoprivrednu pomoć na Kosovu.

Prema instrumentu za Predpristupnu pomoć (IPA II) 2014 – 2020: Indikativni strateški dokument za Kosovo, Razvojni program za poljoprivredu i ruralne krajeve (ARDP) 2014 - 2020 je planiran uz podršku Tvining projekta EU i danskog projekta tehničke pomoći. TAIEX instrument na taj način pruža podršku poljoprivrednoj politici, bezbednosti hrane i fitosanitarnim sektorima

Tvining

Ispunjavanje standarda EU o bezbednosti hrane i veterini

Projekat vrednosti 2 miliona evra KS 07 IB AG 01, koji finansira EU, je bio prvi tvining projekat za Kosovo koji je poboljšao komercijalne i izvozne potencijale poljoprivrednog i agribiznis sektora kroz bolje kontrole zdravlja životinja, bezbednosti i kvaliteta krane, a u skladu sa standardima EU i tehničkim kriterijumima. Projekat su realizovali nemačko Ministarstvo za hranu, poljoprivredu i zaštitu potrošača, Kancelarija Donje Saksonije za zaštitu potrošača i bezbednost hrane (LAVES) i Državna služba za veterinu i hranu Republike Litvanije, dok su korisnici bili Agencija za hranu i veterinu Kosova (AHV), razne službe za veterinu i sanitarne i fitosanitarne inspekcije.

Projekat je spojio prethodno usitnjene institucije za kontrolu hrane pod jedan krov i učinio je uredbe efikasnijim, dok će u isto vreme povećati ruralno zapošljavanje; smanjiti rizik bolesti koje se prenose putem prehrambenih proizvoda i poboljšati sistem kontrole zdravlja životinja.

Tvining

Podrška Laboratoriji za hranu i veterinu Kosova

Tvining projekat pod nazivom „Podrška Laboratoriji za hranu i veterinu Kosova” je pokrenut u februaru 2016, a vode ga predsednik LAVES-a, prof. dr. Eberhard Haunhorst (Eberhard Hauhnhorst) uz budet u iznosu od 700 000 evra. U toku 24-mesečnog projekta, dr. Erhard Citlau (Erhard Zittlau) iz Ministarstva za ruralne oblasti i zaštitu potrošača Baden-Virtemberga u Nemačkoj će se nalaziti na terenu kao stalni tvining savetnik (STS).

Uz vrednost bilateralne trgovine od 164 miliona evra u toku 2014, Nemačka je najvažniji trgovinski partner u okviru EU. Pošto Kosovo želi da poveća izvoz, mora imati u vidu zatvoreni sistem regulative i kontrola u svim fazama proizvodnje hrane, prerade i trgovine koja garantuje bezbednost hrane u EU, jednu od ključnih komponenti ovog projekta. Kao takav, projekat će imati za cilj da poboljša rad Laboratorije za hranu i veterinu Kosova (LHVK), povećavajući na taj način kvalitet analiza i proširujući spektar testiranja kako bi se hemijskoanalitički testovi poklapali sa standardima EU u smislu obima i kvaliteta.

Kroz realizaciju projekta koji vode LAVES, Savezni institut za procenu rizika (nemački: BfR) i Savezna kancelarija za zaštitu potrošača (nemački: BVL), približno 25 naučnika iz partnerskih institucija u Nemačkoj će boraviti na Kosovu u kratkoročnim ekspertskim posetama.

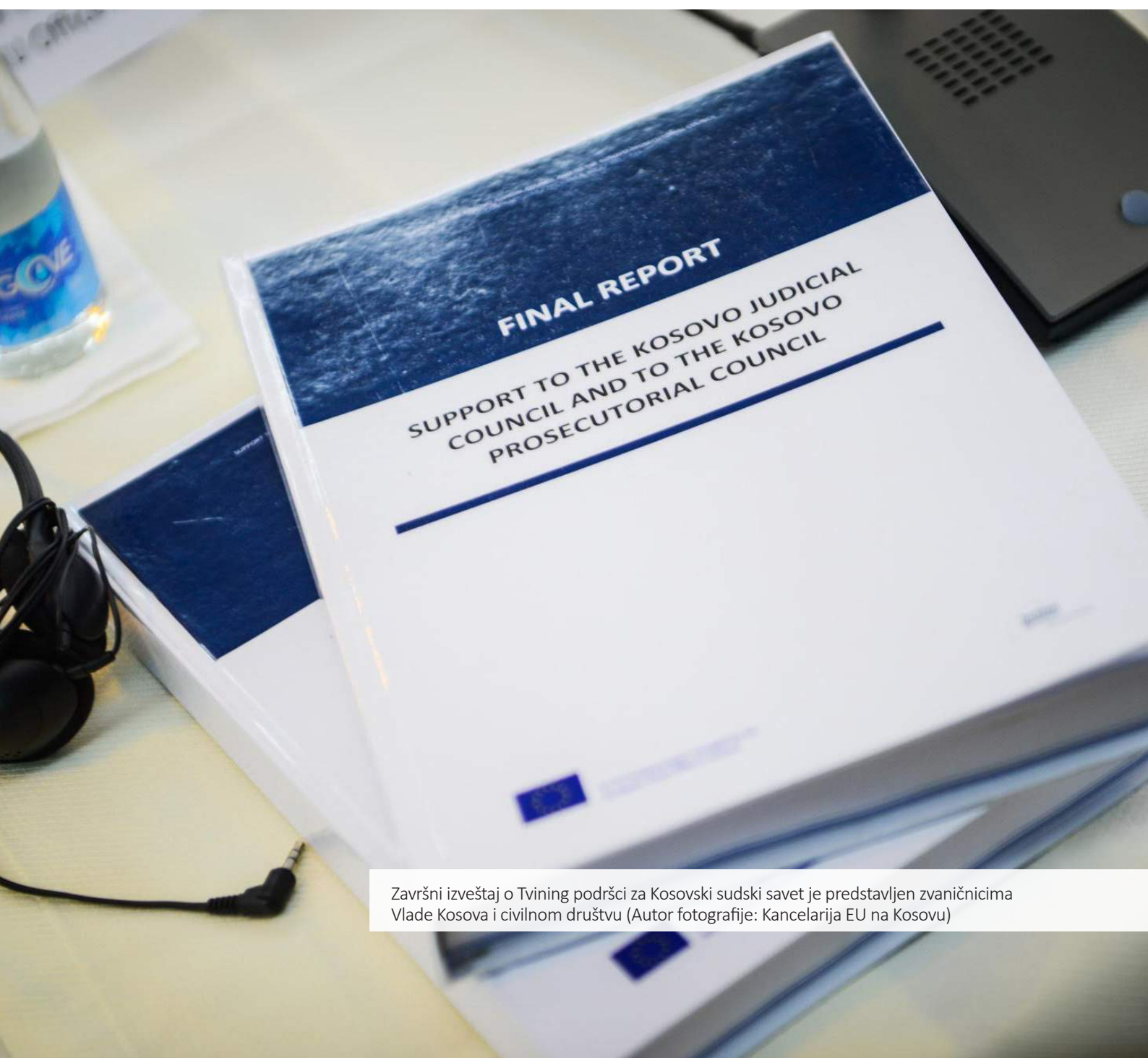

Sloboda, pravda i bezbednost

Pravosudni sektor na Kosovu prolazi kontinuiranu reformu u proteklim godinama, što je 2013. kulminiralo i dovelo do nove strukture sudove i tužilačkih kancelarija sa efikasnijim procedurama i stručnijim i transparentnijim radom, čineći sektor pravosuđa pristupačnijim za sve. TP EU u sektoru pravosuđa, poput obuke sudija, tužilaca, sudskog osoblja i drugi vidovi tehničke pomoći pravosudnim institucijama su ponudili značajnu pomoć kosovskim reformama na putu ka evropskoj budućnosti. TAIEX pomoć je bila i nastaviće da doprinosi modelu saradanje, a prioritetne oblasti su jačanje slobode, bezbednosti i pravosuđa.

Tvining projekti su već realizovani na Kosovu u polju javne bezbednosti, Poboljšanje obrazovanja u sektorima javnog reda i bezbednosti na Kosovu, drugi je Podrška dalje edukacije u polju javne bezbednosti na Kosovu, dok je treći Dalja podrška edukaciji u polju javne bezbednosti na Kosovu. Zvaničnici vlasti koji su bili deo projekata ih smatraju veoma uspešnim.

Završni izveštaj o Tvining podršci za Kosovski sudski savet je predstavljen zvaničnicima Vlade Kosova i civilnom društvu (Autor fotografije: Kancelarija EU na Kosovu)

Tvining

Dalje podrška edukaciji u polju javne bezbednosti na Kosovu

Prvi tvining projekat pod nazivom Poboljšanje obrazovanja u sektorima javnog reda i bezbednosti na Kosovu je omogućio akreditaciju programa osnovnih akademskih studija u polju javne bezbednosti pri Kosovskoj akademiji za javnu bezbednost. Pored toga, otvoren je Fakultet za javnu bezbednost kako bi se omogućilo visoko obrazovanje za službenike agencija za javnu bezbednost.

Generalni direktor Akademije za javnu bezbednost, Ismail Smakići (Ismail Smakiqi), ima samo reči hvale za drugi Tvining projekat, te kaže „Realizacija ovog projekta, koji je finansirala EU, je veoma važna za ostvarivanje ciljeva u procesu poboljšanja obrazovanja u sektoru javne bezbednosti”. Naglasio je da su Tvining projekti odlična prilika za Akademiju i da je, od završetka rata na Kosovu, Akademija i dalje jedna od najvažnijih institucija za obuku službenika javne bezbednosti.

Treći Tvining projekat, vrednosti 1,4 miliona evra, pod nazivom Podrška daljoj edukaciji u polju javne sigurnosti na Kosovu, će trajati tri godine, a realizovaće ga države članice Finska i Estonija kroz potpun partnerski odnos sa institucijama Kosova, Akademijom za javnu bezbednost, AJB, u Vučitrnu. Cilj projekta je davanje podrške daljem obrazovanju u polju javne bezbednosti.

Jedna od uspešnih projektnih aktivnosti o kojima su nastavno osoblje, studenti i osoblje u AJB veoma pozitivno govorili je bio seminar za e-učenje, koji je bio organizovan 25. maja 2016. Tri eksperta sa finskog Policijskog univerzitetskog koledža (viši Tvining partner) i estonske Akademije za bezbednosne nauke (niži Tvining partner) su bili gđin Marek Link, gđin Marku Risanen (Markku Rissanen) i gđin Vaiko Me (Vaiko Mäe). Oni su predstavili mogućnosti i prednosti e-učenja, kao i najbolje prakse u korišćenju i integraciji različitih alata iz polja e-učenja, uključujući i mogućnosti učenja preko prenosivih uređaja. Osoblje AJB je reklo da je došlo do promene u stavovima i perspektivama prema e-učenju nakon prezentacije, a svi su bili veoma srećni što su učestvovali.

Među ovim aktivnostima, gđica Krista Haak, vođa Tvining PROJEKta, je posebno istakla trodnevni seminar o razvoju plana i programa koji je održa pri kosovskoj Akademiji za javnu bezbednost za članove radnih grupa svih javnih bezbednosnih agencija, osoblje AJB i druge aktere koji doprinose održivoj strukturi stručne obuke za sve agencije javne bezbednosti. Učesnici su učili o teoriji, principima i kriterijumima za razvoj plana i programa, kao i metodama definisanja ishoda učenja za svaki kurs pojedinačno, kao i kriterijumima za potvrdu i nastavu novog plana i programa

Tvining

TAIEX ekspertska misija o realizaciji paketa ljudskih prava na lokalnom nivou

Nekoliko TAIEX misija za pružanje podrške se fokusiralo na realizaciju raznih paketa zakona na Kosovu. Jedna TAIEX misija se fokusirala na sprovođenje u delo paketa iz oblasti ljudskih prava na lokalnom nivou u toku aprila 2016. Misija je razvila koordinisanu strategiju za realizaciju, identifikujući potencijalne slabe tačke u trenutnom okviru, kao i najbolje prakse za prikupljanje informacija i izveštavanje o paketu iz oblasti ljudskih prava.

Misija je angažovala sve aktere, uključujući Ministarstvo za lokalnu samoupravu, MLS, Kancelariju premijera, KP, ombudsmana, gradonačelnike, direkcije za ljudska prava pri opštinama, bezbednosne i pravosudne institucije na Kosovu, kao i predstavnike civilnog društva.

Il Vala (Yil Valla), šef Odeljenja za evropske integracije, MLS, je objasnio da, kao deo ekspertske misije, trenutni paket zakona je upoređen sa regionalnim zakonodavstvom. Bilo je reči o zajedničkim izazovima u procesu sprovođenja u delo (posebno kada se radi o odnosu centralne i lokalne implementacije), kao i institucionalnim strukturama koje pružaju podršku pravni paket, uključujući stres test kosovskih pravnih institucija kako bi se podržao adekvatan rad na rešavanju kršenja pravnih odredbi.

TAIEX ekspertiska misija o realizaciji paketa ljudskih prava na lokalnom nivou

Nekoliko TAIEX misija za pružanje podrške se fokusiralo na realizaciju raznih paketa zakona na Kosovu. Jedna TAIEX misija se fokusirala na sprovođenje u delo paketa iz oblasti ljudskih prava na lokalnom nivou u toku aprila 2016. Misija je razvila koordinisanu strategiju za realizaciju, identifikujući potencijalne slabe tačke u trenutnom okviru, kao i najbolje prakse za prikupljanje informacija i izveštavanje o paketu iz oblasti ljudskih prava.

Misija je angažovala sve aktere, uključujući Ministarstvo za lokalnu samoupravu, MLS, Kancelariju premijera, KP, ombudsmana, gradonačelnike, direccije za ljudska prava pri opštinama, bezbednosne i pravosudne institucije na Kosovu, kao i predstavnike civilnog društva.

Il Vala (Yll Valla), šef Odeljenja za evropske integracije, MLS, je objasnio da, kao deo ekspertiske misije, trenutni paket zakona je upoređen sa regionalnim zakonodavstvom. Bilo je reči o zajedničkim izazovima u procesu sprovođenja u delo (posebno kada se radi o odnosu centralne i lokalne implementacije), kao i institucionalnim strukturama koje pružaju podršku pravni paket, uključujući stres test kosovskih pravnih institucija kako bi se podržao adekvatan rad na rešavanju kršenja pravnih odredbi.

Životna sredina, energetika, transport, telekomunikacije

TAIEX i Tvinig podrška se takođe nudi u polju životne sredine, energetike, transporta i telekomunikacija. Konkretno, EU se sve više fokusira na uštedu energije i upotrebu obnovljive energije na Kosovu, a to se može videti kroz određeni broj konkretnih projekata TP od 2008. Kancelarija EU na Kosovu je blisko sarađivala sa opštinskim zvaničnicima (počevši sa 14 pilot opština) kako bi se razvili opštinski planovi energetske efikasnosti, uz veliki potencijal za uštedu energije zbog velikog broja javnih objekata širom zemlje.

Kancelarija EU na Kosovu je organizovala brojne radionice za službenike centralnog i lokalnog nivoa vlasti, dok je u isto vreme uspešno sprovedla u delo mere iz oblasti energetske efikasnosti u preko 50 osnovnih i srednjih škola. Ove škole sada regulišu temperaturu u svojim učionicama, poboljšavajući na taj način okruženje za učenje dece.

Energetika će i dalje ostati visoko na agendi EU u nadolazećem periodu. Na osnovu predloga Komisije, Evropski savet je usvojio nove ciljeve na nivou EU u oktobru 2014, te bi energetske efikasnost trebalo povećati za najmanje 27% do 2030. Kosovo će takođe imati koristi od ovog cilja ukoliko reforme budu sprovedene u delo jer se stvara nov prostor za poslovanje, dolazi do nižih računa za potrošače i stvara se pozitivan efekat na životnu sredinu.

Prema instrumentu za Predpristupnu pomoć (IPA II) 2014 – 2020: Indikativni strateški dokument za Kosovo, buduća sredstva EU će se fokusirati na projekte koji nemaju negativan efekat po životnu sredinu. Međutim, trenutna politika transporta i elektrane za proizvodnju električne energije potpadaju pod najmanje ekološki model, smanjujući potencijal za podršku EU u tim poljima.

IPA II pomoć takođe može biti iskorišćena za rad na neočekivanim prioritetima evropskih integracija za koje se ne smatra da su u okviru prioriternih sektora. Ovo može podrazumevati ad hoc i kratkoročnu TP pod TAIEX instrumentom i kroz tvinig projekte.

Tvining

Davanje informatičke i komunikacione tehnologije školama na Kosovu je od ključne važnosti jer su udžbenici zastareli i ne prihvataju savremene kulture učenja. Uprkos manju nastavnog materijala koji postoji na albanskom i srpskom, postoje brojni internet resursi kako bi se izgradili kapaciteti nastavnog osoblja. Ovo je bilo ključna aktivnost programa.

Projekat realizuje finska obrazovna ustanova „Omnia” zajedno sa partnerima iz austrijskog KulturKontakta. Kosovski partneri u projektu su MONT, kao i Univerzitet u Prištini i lokalne obrazovne vlasti. Finska ambasada naglašava da je funkcionalni javni obrazovni sistem jedan od glavnih faktora koji je Finskoj pomogao da se od siromaštva pomeri ka prosperitetu. Ovaj projekat ima za cilj jačanje kvaliteta obrazovnog sistema, dok u isto vreme pruža podršku realizaciji novog nastavnog plana i programa na Kosovu. Takođe se vrši promocija jednakosti i povećanog zapošljavanja u obrazovnom sektoru. Ovo je trogodišnji projekat i ima budžet od 4 miliona evra.

Gđin Samo Suiko (Sampo Suihko), koordinator projekta i **gđica Kirsi Lindros (Kirsi Lindroos)**, stalna savetnica, su objasnili da je, pored novog nastavnog plana i programa, program obuhvatio izgradnju kapaciteta za nastavno osoblje, realizaciju mera za kontrolu kvaliteta u obrazovanju i podršku za pružanje adekvatnih nastavnih materijala koji su neophodni za novi plan i program. Projekat koji finansira EU je omogućio laptop računare i projektore za škole, a Tvining eksperti su održali obuke za nastavno osoblje u 134 škole.

Jedan od uspešnih korisnika ovog programa jeste Srednja škola „Mihail Grameno” u opštini Kosovo Polje, gde je nova oprema stavljena u operativno stanje.

Direktor škole, **gđin Ismet Gaši (Ismet Gashi)**, smatra da je projekat u velikoj meri pružio podršku obrazovnom sektoru i u smislu realizacije novog okvira za plan i program po opštinama. Škola gde on radi kao direktor je dobila tri laptop računara i tri projektora, dok je bila deo više radionica za izgradnju kapaciteta za nastavno osoblje i njene informatičke radnike, poput **gđina Besarta Hisenija (Besart Hyseni)**, koji je zadužen za internet stranicu škole i njene društvene mreže. On je nakon ovog programa obučio druge profesore u školi.

Očekuje se da paket obuka bude organizovan za kontrolore kvaliteta srednjih škola na Kosovu u januaru 2017. Gđin Gaši (Gashi) veruje da će kontrolori u velikoj meri pomoći školama jer će ovim koordinatorima omogućiti da efikasno prave i vrše procenu lekcija u školi u kojoj on radi kao direktor.

Srednja škola „Mihail Grameno” Prijem novog ICT sistema koji je podržao Tvining projekat sa Finskom (Autor fotografije: Kancelarija EU na Kosovu)

Interna tržišta

Uspostavljanje internog tržišta je jedan od najvećih ekonomskih uspeha EU. U okviru njega se pruža ekonomska oblast gde građani mogu slobodno da se kreću i uživaju pravo da rade ili posluju. Ovakvo tržište je uklonilo barijere i otvorilo vrata. Građani EU mogu da žive, uče, rade ili se penzionišu u bilo kojoj državi članici EU to žele.

U kontekstu Kosova, dobijanje pristupa internim tržištima zahteva rad na ekonomskim i strukturnim reformama koje će dovesti do većeg prosperiteta i prilika za zapošljavanje za građane Kosova. To će takođe biti i veliki podsticaj za velika i mala preduzeća u EU, te zato Kosovo mora omogućiti da preduzetnici na najveći mogući način iskoriste prilike kroz realizaciju regulativa EU brzo i adekvatno, dok se u isto vreme radi na razvoju neophodne infrastrukture kako bi se podržalo poslovanje. Samo kroz postizanje efikasne tržišne privrede uz funkcionalne institucije i jaku vladavinu pravila će se osigurati konkurentnost Kosova. Kako bi se podržale reforme u ovoj oblasti, EU će i dalje nastaviti da pruža TP u ovoj oblasti, posebno kroz TAIEX i Tvinig instrumente.

Pomoć EU se ovde pre svega fokusira na socijalnu i politiku zapošljavanja, pitanja prava intelektualne svojine, finansijske usluge, politiku konkurentnosti i zaštitu potrošača, kao i zdravstvenu politiku. MSP i industrija, pitanja konkurentnosti, strukturni fondovi i slobodan protok kapitala, oporezivanje i carine su takođe visoko na agendi u smislu TP. Ministarstvo trgovine i industrije, MTI, je postepeno učinilo napredak u realizaciji strategije o slobodnom protoku robe koja je usvojena u februaru 2013. uz tehničku podršku EU.

Završna konferencija za Tvinig projekat kojim se pruža podrška Agenciji za statistiku Kosova (Autor fotografije: Kancelarija EU na Kosovu)

Građani pitaju

Agron Bektaši (Agron Bektashi), direktor Regionalnog ekološkog centra u Prištini (REC).

Životna sredina nije bila deo prioriteta EU na Kosovu. U tom smislu, hteo bih da znam na šta se EU obavezala da uradi za nas u smislu zaštite životne sredine?

Pravne tekovine EU iz oblasti životne sredine su veće od bilo kog drugog dela pravnih tekovina i imaju značajan efekat na politike zemalja koje usklađuju nacionalno zakonodavstvo sa zakonodavstvom EU. EU ima neke od najviših ekoloških standarda u svetu.

Politika iz oblasti životne sredine pomaže da se privreda EU učini zelenijom, da se zaštiti priroda i očuvaju zdravlje i kvalitet života ljudi koji žive u EU. Trenutna politika EU do 2020. se zasniva na 7. Akcionom programu za životnu sredinu, što predstavlja zajedničku odgovornost institucija EU i nacionalnih vlasti. Nastaviće se da se ohrabruju i da se od kosovskih vlasti traži odgovornost za pridržavanje očuvanja životne sredine.

Tvining

Podrška sektoru životne sredine na Kosovu

Tvining projekat se fokusirao na kvalitet vazduha, merenje i kontrolu vodnih resursa počevši od 25. novembra 2010. do 30. septembra 2012, uz sufinansiranje Vlade Kosova.

Zagađenje vazduha na Kosovu je iz mnogih razloga na visokom nivou, posebno u mestima gde je stanovništvo koncentrisano. Brza stopa privrednog rasta često donosi nove izvore zagađenja vazduha, te ima direktan negativan efekat na zdravlje ljudi. U gradskim područjima na Kosovu, kojima dominiraju saobraćaj i potrebe za grejanjem, zagađenje vazduha je mnogo veće, dok postrojenja za proizvodnju energije i fabrike takođe ispuštaju veliku količinu zagađivača. Ovakva situacija dominira industrijskim oblastima. Pored toga, transportni sistem na Kosovu karakteriše veliki broj starih vozila sa zastarelim standardima emisija.

Kako bi se radilo na ovim izazovima, projekat je obuhvatio ulaganje EU u smislu razvoja tehnologije praćenja kvaliteta vazduha, kao i jačanje sistema izveštavanja o kvalitetu vazduha, a sve u skladu sa standardima EU. Glavni rezultat je takođe bio obuka eksperata za kontrolu vazduha na Kosovu da koriste i održavaju opremu za praćenje kontrole vazduha kako bi se rezultati dostavili EU.

Konzorcijum su vodili Austrijska agencija za zaštitu životne sredine, u saradnji sa lokalnim partnerima na Kosovu - Ministarstvom životne sredine i prostornog planiranja, MŽSPP, Agencijom za zaštitu životne sredine (AZŠS) i Hidrometeorološkim institutom, dok su finski Meteorološki institut u letonski Centar za životnu sredinu, geologiju i meteorologiju imali ulogu nižih partnera.

Gdin Iljir Morina (Ilir Morina), direktor KAZŠS, kaže da je ovaj projekat bio veoma važan za budućnost životne sredine na Kosovu, dok se u isto vreme pruža pomoć institucijama da se pripreme za bolje korišćenje IPA razvojne komponente za životnu sredinu koju će KAZŠS moći da koristi, koja je odgovorna za uvođenje novih politika, reformi i infrastrukture koja je planirana u budućnosti.

Tvining

Podrška statistici

U saradnji sa Agencijom za statistiku iz Danske, Kosovska agencija za statistiku, KAS, je realizovala projekat u vrednosti od 1,5 miliona evra, a koji je trajao 24 meseca do decembra 2015. Cilj projekta je bio jačanje statističkog sistema za Kosovo, sa posebnim fokusom na poboljšanje nacionalnog izveštavanja i poslovne statistike u skladu sa standardima EU. Na taj način se modernizuju interni informatički sistemi i poboljšava internet distribucija.

Projekat je poboljšao kvalitet godišnjih nacionalnih izveštaja i počeo je sa prikupljanjem kvartalnih izveštaja, poboljšavajući strukturnu poslovnu statistiku i povećavajući pokrivenost kratkoročne statistike. Još jedan ključni rezultat je bio bolji Statistički privredni registar.

TAIEX tehnička pomoć u pravnoj harmonizaciji geografskih oznaka

Cilj ovog vida TAIEX tehničke pomoći je bila procena razlika između važećih takona i zakona EU. Ovo se posebno odnosi na identifikovanje načina poboljšanja i izmena kosovskog zakonodavstva, posebno sekundarnog zakonodavstva, kako bi se razvio efikasniji sistem zaštite GO koji će doprineti ruralnom razvoju na Kosovu.

Vlada Kosova je 2013. odobrila zakon o geografskim oznakama, GO i tradicionalnim specijalitetima (uredba br. 555). Slično zakonodavstvo u EU (regulativa br. 1151/2012) je na snazi od januara 2016.

Drugi cilj ove TP je bilo izrada specifikacije šarskog sira i procena prilika da šarski sir dobije GO.

Kako je gđin Velji Hoti (Veli Hoti), viši pravni službenik pri Kancelariji za industrijsku svojinu u okviru MTI objasnio, u svesti većina naroda Kosova - proizvođača, potrošača i administrativnih organa - naziv „šarski sir” označava specifičan proizvod koji se pravi na specifičnom mestu - Šar-planinini - iako su granice geografske oblasti i dalje nejasne. Pored toga, šarski sir je dobro poznat van Kosova, tj. u Albaniji i Crnoj Gori.

Ciljevi projekta su bili deo tri uspešne prijave za TAIEX, gde su svaki uspešan projekat ispratili svi zvaničnici koji se prijavljuju za TAIEX pomoć.

Studijska poseta o GO za kosovske aktere

Poseta je organizovana u toku juna 2015. Kosovskim vlasitma su predstavljeni francuski sistem GO, organizacioni okvir, kao i praktični primeri saradnje između institucija vlasti i poljoprivrednika. Učesnici su bili predstavnici kosovske Agencije za industrijsku svojinu, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja, MPSRR i Agencije za hranu i veterinu (AHV).

Ekspertska misija o izradi specifikacija proizvoda za šarski sir

Misija je organizovana u toku juna 2016. Dva francuska eksperta su bila poslata da rade na specifikacijama za šarski sir i početni nacrt administrativnih uredbi o postupku registracije za geografsku oznaku i oznaku porekla. Organizovane su posete poljoprivrednim gazdinstvima, tradicionalnim i industrijskim proizvođačima. Misija je izradila početni nacrt o specifikaciji šarskog sira i nacrt administrativne uredbi o postupku registracije za geografsku oznaku i oznaku porekla.

Radionica o snovanje Udruženja proizvođača šarskog sira.

Ova TAIEX radionica je održana u septembru 2016. Glavna svrha radionice je informisanje proizvođača šarskog sira o neophodnosti formiranja udruženja proizvođača kako bi se zaštitio šarski sir i zajednički poslovalo.

Prva konferencija o GO u regionu će biti održana u oktobru. Planira se da regionalna konferencija o GO bude održana na Kosovu 22. i 23. oktobra 2016. Ovo je prva konferencija te vrste u regionu na kojoj će zemlje iz okruženja imati prilike da podele svoja iskustva kako bi Kosovo moglo da takođe imati koristi od inicijative i uspostavi nove kontakte. Ovo će posebno pružiti podršku potencijalnim prekograničnim geografskim oznakama među balkanskim zemljama.

Kako je naglasio gđin Hoti, „od ogromnog je značaja da kažem da su, kao rezultat TAIEX podrške, kosovske vlasti uspostavile dobre kontakte sa francuskim partnerima”. On je dalje objasnio da je studijsku posetu organizovala Agro-Paris-Tech, projekat „Bio-Div-Balkan”, a francuska ambasada je podržala MTI i MPSRR kao rezultat ove saradnje.

Pored toga, vina su dobar kandidat za GO. Kako objašnjava gđin Hoti, posebnu pažnju bi trebalo obratiti na identifikovanje organoleptičkih svojstva svakog vina. Razgovor među proizvođačima šarskog sira i proizvođača vina bi mogao da stvori kolektivnu kulturu GO. Pčelarstvo i ovčarstvo na Šar-planini su takođe drugi potencijalni sektori.

Kosovskim vlastima će biti potrebna dalja pomoć u smislu sprovođenja u delo nadolazećeg zakonodavstva, ali i u smislu sprovođenja politike GO u skladu sa kriterijumima EU.

Činjenica

Šta je geografska oznaka?

Prema Svetskoj organizaciji za intelektualnu svojinu (SOIS/ engleski: WIPO), geografska oznaka (GO) je znak koji govori da proizvod potiče sa određene lokacije, što proizvodu daje poseban kvalitet ili ugled, odnosno druge karakteristike. Dobro poznati primeri GO uključuju Bordo (vino), Dardžiling (čaj) i Toskanija (maslinovo ulje).

Zvaničnici EU u poseti unapređenom postrojenju za proizvodnju sira
(Autor fotografije: Kancelarija EU na tKosovu)

Kosovska porodica predstavlja svoj šarski sir (Autor fotografije: Velji Hoti (Veli Hoti))

Šarski sir se na tradicionalan način pravi vekovima od ovčjeg mleka i uvek je bio sezonski proizvod. Praksa mešanja ovčjeg mleka sa kravljim mleko u toku kasne laktacije ovde je počelo kada je jedan ovčar imao mali broj krava. Važno je imati u vidu da, trenutno, malo poljoprivredno gazdinstvo uz 1-2 krave i dalje predstavlja 58-75% ukupnog broja poljoprivrednih gazdinstava na području Šare (izvor: Poljoprivredni popis, 2014, Nacionalna statistika za Kosovo).

Kako su se tržišta i ukusi potrošača menjali i u svetlu posleratne reforme na Kosovu, mlekare su razvile šarski sir koji se pravi isključivo od kravljeg mleka. Iako se razlika između šarskog sira od ovčjeg i šarskog sira od kravljeg mleka ne može momentalno primetiti, mnogi se slažu da je šarski sir od kravljeg mleka blažeg ukusa i mirisa.

V.

Naučene lekcije

Iako je organizovan niz aktivnosti u cilju jačanja institucionalnih kapaciteta u okviru prethodnih IPA programa, kapaciteti resornih ministarstava i državnih agencija su i dalje relativno slabi u smislu ispunjavanja kriterijuma za dobijanje TP Evropske unije. I dalje se mora raditi na poboljšanju kapaciteta za identifikovanje i pripremu projekata u skladu sa standardima EU. Resorna ministarstva i drugi organi vlasti koji su deo IPA programa, Tvining i TAIEX aktivnosti se suočavaju sa izazovima u smislu neadekvatnog sastava prijavnog materijala, realizacije i praćenja IPA programa.

Od najveće je važnosti integrisanje lekcija koje su naučili prethodne zemlje kandidati kako bi se izgradila uprava Kosova, te kako bi se adekvatno apsorbovala podrška EU. Na tom putu, neophodno je uzeti u obzir da je institucijama Kosova, u mnogim slučajeva, neophodna podrška u izradi adekvatnih sektorskih strategija kako bi se stvorio okvir za efikasno pokretanje promena, posebno korišćenjem sektorskog pristupa.

TAIEX programi su se pokazali veoma korisnim u davanju pomoći regionalnim i lokalnim vlastima na Zapadnom Balkanu kako bi one mogle da identifikuju način za poboljšanje postojećeg sistema dodele javnih sredstava u skladu sa finansijskim sredstvima za regionalni razvoj na način na koji to rade države članice EU.

TAIEX programi su na Kosovu do danas češće korišćeni od Tvining progrmaa. I pored toga što institucije cene fleksibilnost TAIEX-a, kratkoročni projekti su često previše kratki kako bi se radilo na strateškim ciljevima. Tvining instrument, međutim, najbolje radi na ovim strateškim ciljevima, iako pomoć počinje, uopšteno govoreći, 2-3 meseca nakon razvoja ideje. I pored toga, Tvining projekti su takođe veoma korisni alati za koje je neophodan dalji razvoj na Kosovu. Njihov efekat je dvostruk: ne samo da se prevode u konkretna postignuća kojima se pruža pomoć u procesu jačanja administrativnih kapaciteta zemalja korisnika, već, još važnije, stvara se put za dalje zakonodavne i institucionalne razvoje. Na kraju, produbljuje se saradnja između zemalja. Kako se institucije Kosova budu razvijale i mogle da budu pouzdan partner državama članicama EU, očekuje se da broj zahteva za Tvining bude u porastu.

TAIEX i Tvining imaju vitalnu ulogu kako Kosovo bude nastavljalo da bude na svom evropskom putu, posebno uzevši u obzir novog pristupa politike evropskog susedstva. Samim tim, TAIEX i Tvining će, bez ikakve sumnje, nastaviti da budu među najosnovnijim instrumentima koji mogu da unaprede stabilnost, bezbednost i prosperitet na Kosovu i širom regiona proširenja.

Ramadan Iljazi (Ramadan Ilazi), zamenik ministra za evropske integracije

„Tvining i TAIEX su odlični programi koje finansira EU kako bi Kosovo moglo da uspostavi kontakte i podrži međusobnu razmeđu među državama članicama EU. Važno je, međutim, da kosovske institucije održe svest i da budu deo više konkretnih pojedinačno prilagođenih zahteva”

Edmond Redžepi (Edmond Rexhepi), direktor za urbanizam i zaštitu životne sredine u opštini Lipjan

„Shvatio sam da su TAIEX programi veoma korisni za kosovske institucije. Sam sam bio deo studijske posete o zaštiti i upravljanju vodnim resursima u toku 2013. od 24. do 26. aprila. Iako je to bila kratka trodnevna studijska poseta, o praktičnim primerima su govorili visoko kvalifikovani stručnjaci sa svih strana, što nam je pružilo uvid i jasnu sliku kako bi trebalo sprovesti upravljanje i zaštitu vodnih resursa pod standardima EU”

Sadije Jašari (Sadije Jashari), službenica za evropske intergacije (EI) pri opštini Mitrovica

„Veoma sam zahvalna TAIEX-u što je omogućio meni i mojim kolegama i koleginicama koji rade kao službenici za evropske integracije omogućio da učimo od eksperata koje je odabrala EU. U 2013. sam bila deo TAIEX programa. Od 16-18. oktobra sam učestvovala na seminaru o politikama zapošljavanja i borbi protiv nezaposlenosti mladih na Zapadnom Balkanu, koji je bio organizovan u Briselu. Imala sam odličnu saradnju sa gđicom Nurtene Demiri iz Kancelarije EU na Kosovu kada se radi o ovoj aktivnosti.

Učesnici seminara su bili zvaničnici susednih zemalja, poput Crne Gore, Albanije, Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Meni je od velike koristi bilo umrežavanje u toku i nakon seminara jer mi je omogućilo da prikupim veliki broj informacija o tome kako su se druge zemlje kandidati bavili realizacijom politika za zapošljavanje mladih. Deo seminara je takođe bila i poseta Evropskom parlamentu i Regionalnom odboru, što smo ostali učesnici i ja ocenili kao veoma pozitivno”.

Nurije Fazljiu (Nurije Fazliu), službenica za evropske integracije (EI) i pravna savetnica pri opštini Kosovo Polje

„Shvatila sam da su TAIEX programi od velike koristi posebno zbog razmene sa predstavnicima zemlje koja je već prošla kroz iste korake predpristupnog procesa. Na TAIEX/ LAF seminaru o lokalnoj dimenziji regionalne politike EU na kom sam učestvovala 2004, nekoliko naših kolega iz zemalja regiona je govorilo o stanju poslova EU u njihovim zemljama. Nakon prezentacija, usledile su dalje diskusije o budućnosti

EU. Iako i dalje zaostaje u predpristupnom procesu u EU, u poređenju sa drugim zemljama na seminaru, Kosovo je takođe predstavilo trenutno stanje i razgovaralo o izazovima sa kojima se supčava, kao i potencijalnim načinima za rešavanje istih.

Ponovila bih još jednom koliko su bile korisne lekcije koje smo naučili od drugih zemalja u regionu o redistribuciji i decentralizaciji nadležnosti u polju regionalnog razvoja na ovom seminaru “

Fljorim Canoli (Florim Canolli), direktor Odeljenja za razvojnu pomoć pri Ministarstvu za evropske integracije

„Institucije Kosova koriste TAIEX sve više i više. I pored toga, sektori koji se istilu po broju prijava su: poljoprivreda i ruralni razvoj, energetika, transport i telekomunikacije vladavina prava, unutrašnji poslovi i interna tržišta. Iz izveštaja o aktivnosti TAIEX programa za 2013, uspešan projekat koji bi valjalo pomenuti je „Unapređeni pristup bežičnom internetu”.

Ajşe Džemailji Brveniku (Ajshe Xhemaili Bërveniku), službenica za evropske integracije (EI) pri opštini Priština

„Veoma sam zahvalna TAIEX-u što je omogućio meni i mojim kolegama i koleginicama koji rade kao službenici za evropske integracije omogućio da učimo od eksperata koje je odabrala EU. U 2013. sam bila deo TAIEX programa. Od 16-18. oktobra sam učestvovala na seminaru o politikama zapošljavanja i borbi protiv nezaposlenosti mladih na Zapadnom Balkanu, koji je bio organizovan u Briselu. Imala sam odličnu saradnju sa gđicom Nurtene Demiri iz Kancelarije EU na Kosovu kada se radi o ovoj aktivnosti.

Učesnici seminara su bili zvaničnici susednih zemalja, poput Crne Gore, Albanije, Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Meni je od velike koristi bilo umrežavanje u toku i nakon seminara jer mi je omogućilo da prikupim veliki broj informacija o tome kako su se druge zemlje kandidati bavili realizacijom politika za zapošljavanje mladih. Deo seminara je takođe bila i poseta Evropskom parlamentu i Regionalnom odboru, što smo ostali učesnici i ja ocenili kao veoma pozitivno”.

Mimoza Karameta, službenica za evropske integracije (EI) u Lipljanu

„Verujem da je važnost TAIEX i Tvinig mehanizama velika na putu Kosova ka evropskim integracijama. TAIEX projekti se posebno tiču istinske i plodonosne partnerske saradnje između EU i stručnjaka zemalja korisnika.

U toku maja 2014. bila sam deo TAIEX/LAF seminara o lokalnoj dimenziji regionalne politike EU.

Cilj ove studijske posete je bilo predstavljanje zakonodavstva EU o regionalnom razvoju i kohezionim politikama za lokalne i regionalne vlasti koje dolaze sa Zapadnog Balkana. Glavni cilj sastanka je bio dobijanje jasne slike o najboljim praksama EU o redistribuciji i decentralizaciji u polju regionalnog razvoja i teritorijalne kohezije.

Tvinig je takođe veoma dobar instrument za Kosovo i, iako je to relativno nov koncept za nas i daleko zahtevniji nego što je to slučaj sa tehničkom pomoći u smislu delovanja korisnika, rezultati često pokazuju da je odluka da se koristi tvinig instrument prava odluka”.

Šaban Grdžaliju (Shaban Gërxhaliu), šef za nabavke u Osnovnom sudu u Prištini

„Profesionalno sam imao koristi od TAIEX programa iz oblasti nabavki u prošlosti i veoma sam zahvalan što sam bio deo programa u toku 2012. godine. Moj najveći utisak bi bio da bi, u slučaju da dođe do TAIEX studijskih poseta ili seminara u inostranstvu sa jednim ili više učesnika sa Kosova, trebalo kao obavezne pre samog programa organizovati sastanke kako bi se obezbedila koordinacija između učesnika, ali i kako bi se povećali izgledi da učesnici u potpunosti najbolje moguće iskoriste program”.

VI.

Korisni linkovi

SSP za svakoga: Vaš vodič za razumevanje SSP između Kosova i EU iz maja 2016: <http://euicc-ks.com/wp-content/uploads/2016/06/SAA-Final-Draft-ENG-Per-print.pdf>.

Deset najvećih evropskih šansi za Kosovo, iz jula 2013: http://euicc-ks.com/wp-content/uploads/2016/03/20140117_top_ten_european_chances_of_kosovo_en.pdf

Za više informacija o TAIEX instrumentu, molimo pogledajte internet stranicu o proširenju Evropske komisije: http://ec.europa.eu/enlargement/tenders/taix/index_en.htm

Za više informacija o Tviing instrumentu, molimo pogledajte internet stranicu o proširenju Evropske komisije: http://ec.europa.eu/enlargement/index_en.htm].

Pitanja o Evropi? Kontaktirajte Europe Direct: http://ec.europa.eu/europedirect/index_en.htm

Portal za mlade: <http://europa.eu/youth/index.cfm>

Knjižara EU: <http://bookshop.europa.eu>

Publikacije Generalnog direktorata za obrazovanje i kulturu: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/eac_en.html

Za više informacija oko Evropske unije na Kosovu

Ul. Majke Tereze br. 16
 Priština 10000, Kosovo
 T: +381 (0) 38 25 99 99
 F: +381 (0) 38 25 99 25
 M: +377 (0) 44 50 95 10
 E: pr@euicc-ks.com

Str: Čika Jovina bb., Severna Mitrovica
 T: +377 (0) 45 599 592
 M: +381 (0) 64 90 97 882
 E: mi@euicc-ks.com

www.euicc-ks.com

EVROPSKA UNIJA NA KOSOVU

Kosovska ulica 1, Poštanski fah 331, 10000 Priština, Kosovo
 Tel: +381 (0) 38 51 31 200; Fax: +381 (0) 38 51 31 305

E-mail: delegation-kosovo@eeas.europa.eu

Web: <http://eeas.europa.eu/delegations/kosovo>

